

Ústav romanistiky FF JU v Českých Budějovicích Oponentský posudek na diplomovou práci

Název práce: **Forma a frekvence vyjádření podmětů ve španělských neliterárních textech v porovnání s češtinou**
Autorka práce: **Bc. Petra Žůrková**
Vedoucí práce: **prof. PhDr. Jana Králová, CSc.**

Předkládaná bakalářská práce si klade za cíl analyzovat formu a frekvenci vyjádření podmětů ve španělských neliterárních textech v porovnání s češtinou. Autorka v teoretické části vychází z relevantních zdrojů a v části praktické pracuje s velmi vhodně zvolených vzorkem textů.

Teoretická část nejprve představuje obecnou definici podmětu, následuje rozsáhlá část věnovaná podrobněji problematice podmětu ve španělštině, zpracovaná na základě publikací, jako je *Nueva gramática de la lengua española*, *Moderní gramatika španělštiny*, *Sintaxis del español*, *Gramática didáctica*, atp., a část věnovaná podmětu v češtině opírající se o publikace z českého prostředí, jako je *Stylistika současné češtiny*, *Věta a text*, *Příruční mluvnice češtiny*, *Česká mluvnice*, *Skladba spisovné češtiny*, atp. Vzhledem k tématu a analýze vzorku publicistických textů autorka zařazuje oddíl pojednávající o slovosledu a o publicistickém stylu. Nutno podotknout, že diplomandka zpracovala vcelku přehlednou syntézu a že záběr zdrojových publikací (viz seznam použité literatury) slibuje zajímavé zpracování tématu. Na druhou stranu spatřuji v této části práce některé nepřesnosti, které uvádím v následujících bodech: také připojuji dotazy, které směřuji na autorku a které nechť poslouží pro účely obhajoby:

- Na str. 8 autorka tvrdí, že španělština je typ "*flektivní, analytický, ale také aglutinační*". Je toto pořadí zmíněných typů podle převládajícího typu? Jak v této souvislosti interpretuje autorka následující tvrzení, převzaté z Čermáka 2009, že "*las lenguas románicas modernas tienen una clara clara dominante [...] aislante con un fuerte componente aglutinante (esp., it.)*"?
- Na str. 14 v pozn.p.č. 12 je uveden příklad podmětu doprovázeného předložkou *según tú*: jedná se v tomto případě o podmět?
- Na str. 15 je uvedena dle mého názoru nesprávná informace: autorka označuje věty s povinnou postpozicí podmětu za tematizaci a rematizaci. Mohla by toto uvést na pravou míru?
- V textu je často zmiňována *syntaktická pozice podmětu*. Domnívám se, že autorka uvažuje spíše o pozici slovosledné, neboť syntaktická pozice, o níž hovoří gramatické přístupy formálního zaměření, je pro podmět jediná, a sice levá sestra přísudku v hloubkové struktuře; ta potom může díky pohybům (*move*) nabýt v povrchové struktuře jiných slovosledných pozic.
- Není jasné, zda uváděné příklady jsou vlastní, či inspirované v publikacích – pouze v několika málo případech je označeno, odkud jsou příklady převzaté.
- Na str. 21 je dle mého názoru uvedena zavádějící informace: "*netranzitivní slovesa, která stojí v opozici vůči neakuzativním a tranzitivním slovesům, povolují postavení podmětu až za slovesem [...]*".
 - Jak mohou stát v opozici, pokud, jak následně autorka uvádí, že "*neakuzativní slovesa jsou typem netranzitivních sloves*"?
 - Jakým aspektem stojí v opozici, jestliže z výkladu dále vyplývá, že podmět u všech tří zmíněných typů může být v postpozici?
- Jak je myšleno tvrzení na str. 22, že "*prvním důvodem* [pro vynechání zájmenného podmětu] *je výpůjčka z latiny*?"
- Autorka zmiňuje "*tři důvody, ve kterých je zapotřebí explicitního vyjádření zájmenného podmětu: nadbytečnost, důraz, dvojsmyslnost.*" Pouze poslední zmiňovaný je krátce okomentován: nerozumím, co má autorka na mysli *nadbytečností*.

- Jsou příklady polovětných konstrukcí na str. 24 skutečně příklady polovětných konstrukcí? Jak chápe autorka *polovětné* konstrukce?
- Pro češtinu jsou uváděny (kap.3.2.3) genitivní podměty. Táže se tedy, jaký je autorčin názor na nenominativní podměty: jsou-li to podměty, pak jaké? Je bráno v potaz hledisko sémantické či syntaktické? Jaký podíl tvoří tyto "podměty" ve vzorku dat z českých textů?
- Je příklad (105.h) *Byla válka* příkladem věty bezpodmětné? Pokud ano, jakého argumentu pro toho tvrzení zde bylo zvoleno?

V praktické části diplomandka analyzuje dva soubory textů – pro češtinu a španělštinu, přičemž každý soubor čítá cca 5.000 slov. Autorka se zaměřuje na podmět vyjádřený (substantivem, adjektivem, zájmenem, číslovkou, vedlejší větou), podmět nevyjádřený, infinitivní konstrukce a nulové podměty. Výsledky analýzy slibují velice zajímavé typologické srovnání mezi těmito dvěma zkoumanými jazyky, nicméně se domnívám, že závěry analýzy mohou být zkráceny nepřesnými určeními. Postrádám totiž zásadní vymezení kritérií (a) pro identifikaci podmětů (je zde zohledňováno hledisko čistě syntaktické-formální či sémantické? a (b) pro identifikaci jednotlivých typů, protože tyto, pokud zůstanou předem nevyhraněné, mohou interferovat: zde narážím zejména na podměty vyjádřené vedlejší větou, která může být zkrácena infinitivem, nebo na zmiňované genitivní podměty (které z hlediska formálního tvoří nenominativní konstrukce s *de facto* nulovým podmětem, kde pozice nominativního argumentu zůstává neobsazená). Podobně není jasně vymezeno, co je považováno za infinitivní konstrukce, zda pouze povinný infinitivní komplement přísudku (typické v češtině) či infinitivní vazba (tedy nějaký typ polovětné konstrukce) zastupující nějaký typ cirkumstantu (typické ve španělštině), srov. příklady (127) na str. 59 – oba koncepty jsou velice rozdílné a tudíž, dle mého názoru, neslučitelné do jedné kategorie. S tímto souvisí poněkud zavádějící hypotéza č. 3, kde se hovoří o vyjádření podmětu polovětnými vazbami. Srovnáme-li toto tvrzení s příkladem na str. 59, je vůbec možné, aby tento typ konstrukcí stál na pozici podmětu?

A poslední dvě telegrafické poznámky k praktické části:

- Na str. 52 je v příklad (118.a) *El de Manacor se enfrente con Beck* analyzován jako podmět se zájmenem. Nejedná se o člen při elizi substantiva?
- Příklad (121.b) na str. 53 poukazuje na zajímavou oblast expletivních zájmen (v češtině *to*, ve španělštině *chybí*), která nemají (ko)referenční funkci a jsou tudíž pouze výplňkovým elementem. Jak autorka ošetřovala tyto příklady?

Co se týče jazykového zpracování této bakalářské práce, musím konstatovat, že jazyková úroveň snižuje celkový dojem, zejména nedbalým stylistickým propracováním, omezenými kohezními a koherenčními prostředky: stavba textu v některých pasážích spočívá na pouhé juxtapozici či působí dojmem výčtu (příklady za všechny *podmět lze vynechat z různých důvodů. Z důvodů stylistických a jazykové ekonomie* (str. 30); *Faktor věčný. Pokud nelze rozpoznat osobu morfému přísudkového výrazu. V těchto případech jde zpravidla o elipsu* (str. 32)). Také velice rušivě působí nestandardní skloňování termínů *agens-agense, paciens-paciense*.

Výše uvedené připomínky budiž chápány ne jako zásadní výtky, nýbrž jako podněty k diskuzi u obhajoby. Přes všechny mé výhrady se domnívám, že diplomandka prokázala základní schopnost koncepční práce, vymezení problému a zkoumaného vzorku a jeho zhodnocení; proto konstatuji, že vzhledem ke zde zmiňovaným obsahovým a jazykovým nepřesnostem tuto bakalářskou práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji známku **dobře**.

V Českých Budějovicích, 15. června 2012.

 Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.